Jubileumnummer

Het Beginsel

Contactblad voor leden van de SGP
in de provincie Utrecht

2|'25

100 jaar SGP Utrecht!

100 jaar SGP in de Provinciale Staten van Utrecht

Een duik in de geschiedenis

"De oranje lijn van de SGP: altijd geworteld in beginsel. Van landbouwbeleid tot feestsubsidies, van vlag tot volkslied: steeds liet de SGP haar stem horen. Principieel, degelijk en betrouwbaar."

6 | 650 jaar Stichtse Landbrief

8 | In gesprek met een oud-gediende: voormalig Statenlid Roelof Bisschop

10 | De afgelopen 100 jaar: een terugblik

SGP

Dit blad is een uitgave van de provinciale afdeling van de SGP in de provincie Utrecht en verschijnt vier keer per jaar.

Oplage: 3100 ex.
Vormgeving, druk en verzending:
AMV + Buijten & Schipperheijn grafimedia
www.drukkerij-AMV.nl

Redactie
Bertrick van den Dikkenberg
Hanna van Garderen
Jan-Hendrik van der Linden
Rudy Bor

Lezersadministratie
Adreswijzigingen, aanmeldingen
en opzeggingen:
Partijbureau SGP, Dinkel 7,
3068 HB Rotterdam
Website https://sgp.nl/
contact - Administratie

Provinciale Afdeling
Tweede Secretaris
Rudy Bor, Anemoonstraat 14
3911 WK Rhenen
mobiel: 06-52243560
e-mail: fambor@kliksafe.nl

Penningmeester
Piet Slootweg, Zeist
tel.: (030) 69 57 462
e-mail: pslootweg@kliksafe.nl

Giften
IBAN: NL77 RABO 0301 2887 20
t.n.v. SGP PROV. AFD. UTRECHT

Statenfractie
Kantoor
Archimedeslaan 6
3584 BA Utrecht
Telefonisch contact via fractiemedewerker
e-mail: sgp@provincie-utrecht.nl
website: utrecht.sgp.nl
Facebook: SGP Utrecht
Instagram: sgp_utrecht
Twitter: SGP provincie Utrecht

Fractievoorzitter
Bertrick van den Dikkenberg
mobiel: 06 16 95 84 17
e-mail: bertrick.van.den.dikkenberg@
provincie-utrecht.nl

Fractie- en beleidsmedewerker
Jan-Hendrik van der Linden
e-mail: sgp@provincie-utrecht.nl
mobiel: 06 45 45 50 60

Reacties en suggesties zijn van harte welkom op bovenstaand e-mailadres!
Een advertentie plaatsen? Neem contact op!

Fotoverantwoording
P8: foto Roelof Bisschop website SGP / Dirk Hol - foto werfkelder Wikipedia Victor van Werkhooven/, P13,14 Hanna van Garderen, Cover: SGP, P17: foto de Meije Wikipedia Michiel Verbeek,

Onveranderlijk Evangelie

Preek over Jesaja 40 vers 1 en 2, gehouden op 23 september 1863.

Gedachtig aan des Heeren Woord en last: 'Verzamelt Mij Mijn gunstgenoten, die Mijn verbond maken met offerande', treed ik onder u op met dat Evangelie hetwelk noch van mensen, noch door mensen is; met dat Evangelie hetwelk Johannes in zijn Openbaring een eeuwig Evangelie noemt, zoals wij in Openbaring 14 vers 6 lezen: *'En ik zag een andere engel, vliegende in het midden des hemels, en hij had het eeuwig Evangelie, om te verkondigen degenen die op de aarde wonen, en aan alle natie en geslacht en taal en volk.'*

Eeuwig heet dat Evangelie, omdat het uit het eeuwig voornemen van God voortgekomen, bij de grondlegging van de wereld in het paradijs geopenbaard werd uit vrije goedheid, toen de eerste mens in zijn zonde, in zijn schuld, in zijn dood en verderf lag; die mens, voor Gods heilige tegenwoordigheid aan niets denkende dan aan een eeuwig vergaan.

Eeuwig heet het, omdat er sindsdien geen ander Evangelie aan de mensen gegeven is, noch zal gegeven worden tot aan de voleinding der eeuwen; aan de mensen die van de aarde gekocht zijn; ja, geen ander dan dat Evangelie dat (al is het ook van klaarheid tot meerder) hetwelk onze eerste ouders vernamen in het paradijs. Dat Evangelie zal de storm van menselijke meningen, de stortvloed van menselijke vonden wel verduren; ja, rustig als een rots in de zee van de wereld, het schuim van zodanige meningen en vonden laten uitschuimen aan zijn voeten, latende alleen zijn liefelijke galmen vernemen bij dezulken die God uit alle natie, geslacht, taal en volk uitverkoren heeft in Christus Jezus, Zijn Zoon, tot eeuwige heerlijkheid, maar die voor Gods heilige tegenwoordigheid liggen in hun smaadheid en schande.

Ook onder de Hollandse natie is er een overblijfsel naar de verkiezing van God dat geen ander Evangelie wil dan wat Adam reeds hoorde in het paradijs, wat Abraham vernam, als het tot hem heette: Alzo zal uw zaad zijn', wat de koning David verblijdde, na het voorgevallene met Bathseba, als hij tot Nathan sprak: 'Ik heb gezondigd tegen de HEER; en Nathan daarop zei: 'De HEERE heeft ook uw zonde weggenomen; gij zult niet sterven.

Ja, dat [overblijfsel] wil datzelfde Evangelie, dat Jesaja weer oprichtte, als hij het uitschreeuwde: 'Wee mij, ik verga, want ik hen een man van onreine lippen'; en daarop een van de Serafim tot hem vloog, hebbende een gloeiende kool in zijn hand, die hij met een tang van het altaar genomen had, en die Seraf daarmee zijn mond aanroerde en zei: 'Zie, deze heeft uw lippen aangeroerd, alzo is uw misdaad van u geweken en uw zonde is verzoend.

Dat [overblijfsel] wil datzelfde Evangelie, hetwelk de moordenaar aan het kruis kracht gaf om een drie-urige duisternis en het breken van Zijn beenderen te verduren en waarvan de apostel Paulus zegt: 'Die een ander evangelie predikt, die zij vervloekt'; en: 'wee mij, indien ik het Evangelie niet verkondig!'

Met dat Evangelie moet Gods volk in Nederland gered en de Heere tegen Zijn grote dag van de wegen en heggen toevergaderd worden, en draag ik graag naar de mate van de genade die mij gegeven is, daartoe bij, ja, hoop zelfs enigen te dwingen in te komen; opdat juist nu, nu de kerkdijken gebroken en de dammen verscheurd zijn, en de waard volgelopen is, alles, wat zonder dak is, door mijn ernstige poging en de ernstige pogingen van anderen, een verberging vinde tegen de wind en een schuilplaats tegen de vloed.

dr. H.F. Kohlbrugge

UIT: Amsterdams Zondagsblad, opgenomen op Theologienet.nl

Van de bestuurstafel

Het is één dag na Hemelvaartsdag als we dit stukje van de bestuurstafel schrijven. Onze predikant liet Psalm 68 lezen vanaf vers 1 tot en met vers 21. Als tekst nam hij vers 19 waar staat: "Gij zijt opgevaren in de hoogte, Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd, Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen; ja, ook de wederhorigen om bij U te wonen, o Heere God!".

Namens het bestuur,
R. Bor. (tweede secretaris)

De dominee verklaarde deze tekst aan de hand van de volgende drie punten. Christus triomftocht, de rijke buit in Zijn triomftocht en de gave die Hij uitdeelt in Zijn triomftocht. Nu is het de grote vraag voor een ieder van ons persoonlijk, of we al uit de gevangenis van onze zondeval zijn gevoerd? Horen wij bij die wederhorigen die door God op de smalle weg zijn geplaatst, om door Hem als een rijke buit binnengehaald te mogen worden? Is het onze wens uit het hart vandaan om bij de Heere te wonen en om Hem aldaar eeuwig alle eer en lof toe te zingen? Dat kan alleen als de Heilige Geest in ons hart wordt uitgestort. Mogen we de Heere maar aanlopen als een waterstroom om daarom te vragen.

We hebben een ledenvergadering mogen hebben in april waar we aan de hand van de agenda de gebruikelijke punten zijn behandeld zoals: openingswoord, vaststellen agenda, ingekomen stukken en mededelingen, notulen, jaarverslag secretaris, jaarverslag penningmeester, verslag kascontrolecommissie, bestuursverkiezing, rondvraag, bijdrage door de Statenfractie over politieke actualiteiten en sluiting. Aftredend en herkiesbaar waren de heren J. Doornhein en A. Verduijn, die weer herkozen zijn. Als nieuwe bestuursleden zijn gekozen dhr. B. de Baat uit Leerdam en dhr. J. Haalboom uit Rhenen. Alle gekozen personen hebben hun verkiezing aanvaard. We mogen nu gelukkig weer een voltallig bestuur hebben.

De bijdrage van de statenfractie door de heren Bertrick van de Dikkenberg en Kees Vermaat over politieke actualiteiten ging over de wolf, energie, windmolens, woningbouw, bouwprojecten, landbouwvisie, faunabeheer en milieuproblematiek. De afgelopen twee jaren is voor de fractie een intensieve periode geweest. Het is deze periode harder werken dan de vier jaren daarvoor. Politiek is dat je gelijk kunt hebben, maar niet krijgt. We wensen vanaf deze plaats de statenfractie en steunfractie wijsheid en Gods zegen toe in al het werk wat ze mogen doen voor onze mooie provincie Utrecht.

Winnaar!

Ook in het afgelopen Defensie-nummer heeft u weer een leuke puzzel kunnen maken. Het juiste antwoord was "Veiligheid". Er waren veel juiste inzendingen, maar de winnaar is geworden...

...Jenny Kroon uit Woerden!

Van harte gefeliciteerd! We gingen langs bij haar en haar man en overhandigden hen twee cheques voor kaartjes voor het Nationaal Militair Museum. Veel plezier ervan!

Wilt u of wil jij ook een taart winnen?
Dat kan! Stuur dan het juiste antwoord van de puzzel op pagina 19 **uiterlijk 1 september** naar sgp.utrecht@gmail.com.

Terugblik afgelopen **Statencyclus**

De afgelopen Statencyclus was weer een politiek interessante ronde. Zo stonden de Kadernota en Jaarstukken op de agenda en spraken we over de aanpassing van het provinciaal kantorenbeleid. Naast het normale Statenwerk houdt de fractie zich momenteel bezig met het vormgeven van de jubileumactiviteiten. Op pagina 18 ziet u hiervan alvast een overzicht, maar houd vooral ook onze kanalen in de gaten!

Bertrick van den Dikkenberg

Afgelopen periode

We dienden een motie in, genaamd "Veenendaal naar de top", die is aangenomen. Goed nieuws voor de gemeente Veenendaal, want dit biedt meer mogelijkheden voor de groei van kantoorruimte in Veenendaal. Dit past bij het karakter van Veenendaal als bedrijfsvriendelijke gemeente, bij de bereikbaarheid (met OV) en bij het inwoneraantal van de gemeente.

Op 17 mei stond de Provincie stil bij 650 jaar Stichtse Landbrief. Dit gebeurde met onder andere een herdenking en jubileumconcert in de Domkerk in Utrecht en een middeleeuwse markt op het Domplein. De provincie staat dit jaar dus uitgebreid stil bij dit jubileum en betrekt daar ook graag haar inwoners bij. Zo zijn er tentoonstellingen, bijvoorbeeld in Het Utrechts Archief: "Voor het kiezen- 650 jaar samen bouwen aan democratie in de provincie Utrecht". Deze tentoonstelling blijft tot D.V. 5 januari. Ook in het Archeologiemuseum in Houten is een expositie over 650 jaar Provincie Utrecht, die loopt tot en met 31 december. Ga er vooral eens langs!

Winst voor de SGP

Over archeologie gesproken hadden we in juni als SGP een leuk momentum. In 2023 dienden we een motie in, genaamd "Leren van archeologen", waarin we opriepen om in de begroting aanvullend op de middelen voor cultuur en erfgoed, specifiek voor het publieksbereik van archeologie middelen te reserveren. Ook riepen we op om een wisselende tentoonstelling te maken in het provinciehuis. In juni was het zover en mocht ik samen met Gedeputeerde Rob van Muilekom op het provinciehuis een archeologische tentoonstelling openen. We zagen een aantal interessante objecten, waaronder een oude vaas, objecten die werden gebruikt om te vissen en een mobiele telefoon. Met name dit laatste is interessant en laat maar zien dat we ook vandaag de dag met elkaar de archeologie van de toekomst vormen en onze sporen nalaten.

Een ander winmoment voor de SGP was het nieuws dat er in Leersum een fietstunnel komt onder de beruchte Donderbergrotonde. Dit vloeide voort uit een SGP-motie uit 2022, waarin werd opgeroepen om te komen met een oplossing voor de Donderbergrotonde (N226-N225) in verband met problemen rond verkeersveiligheid en doorstroming. Die motie is toen aangenomen en nu is dus duidelijk dat er een fietstunnel komt. Goed nieuws, wat laat zien dat je als kleine fractie (toen nog met een Statenzetel) toch grote invloed kunt hebben.

Jubileum

In dat laatste zit ook de kracht van de SGP: we zijn niet groot, maar we mogen gefundeerd op Gods Woord proberen een constructieve bijdrage te leveren aan een goede provincie Utrecht. De afgelopen 100 jaar hebben we als SGP steeds vanuit dit principe mogen bijdragen aan de besluitvorming in Provinciale Staten. Een eeuw is een lange periode, waarvoor we dankbaar zijn. We mogen weten, in alle politieke onrust en veranderingen die er zijn, dat God regeert. Dat geeft rust en stabiliteit.

Na weer een jaar actieve inzet voor onze provincie, mogen we nu gaan genieten van het zomerreces. Een periode om bij te komen en het werk van onze handen te laten rusten. Ook een periode om eens te ontdekken wat onze mooie provincie allemaal in petto heeft. Allen een goede zomer gewenst!

Dankbaar voor het verleden, **hoopvol naar de toekomst!**

Waar we het de vorige keer over de ontwikkelingen van Defensie in Nederland en in onze provincie Utrecht hadden, om ons in de toekomst te kunnen beschermen voor de dreigingen die op ons afkomen, gaan we het nu hebben over ons verleden. Deze Statenperiode mag de Staatkundig Gereformeerde Partij 100 jaar in ons provinciaal parlement vertegenwoordigd zijn. Tijd voor een nummer waarin we niet ingaan op de actualiteit, maar waarin we terugkijken naar het verleden.

Jan-Hendrik van der Linden

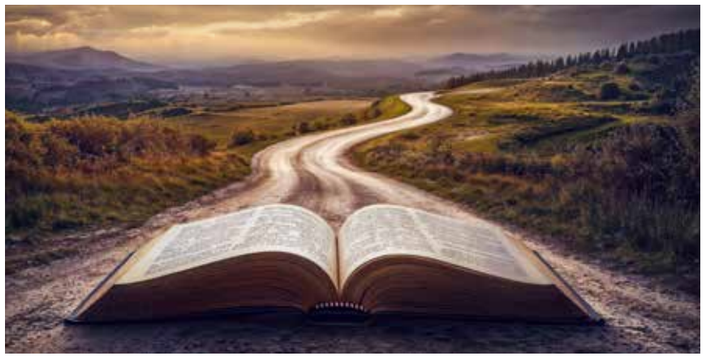

Nog een verjaardag

In dit themanummer vol historie kijken we niet alleen naar ons eigen 100-jarige jubileum. Er is dit jaar ook nog een andere verjaardag te vieren; de provincie Utrecht is jarig. Onze provincie bestond afgelopen 17 mei 650 jaar. Een bijzonder moment om stil te staan bij hoe onze provincie is ontstaan. Het is dan ook bijzonder dat we als SGP al 100 van de 650 jaar betrokken zijn bij de besluitvorming in onze provincie. Hoe het ontstaan van de provincie Utrecht precies is verlopen, leest u verderop in dit nummer in het artikel over de Stichtse Landbrief.

SGP in de Provinciale Staten van Utrecht

Als we in de Provinciale Staten vragen aan de andere partijen om een historisch persoon in de Provinciale Staten van Utrecht te noemen, zullen ze niet snel aan iemand van de SGP denken. Nadat de SGP in 1922 voor de eerste keer een Tweede Kamerzetel haalde, deed de SGP in 1923 voor het eerst mee aan de Statenverkiezingen van de provincie Utrecht. Tijdens deze verkiezingen haalde de SGP 1 zetel. Sinds die tijd mag de SGP onafgebroken vertegenwoordigd zijn in de Provinciale Staten van Utrecht. In dit themanummer nemen we u mee in de inzet en vertegenwoordiging van de SGP door 100 jaar heen. Wat weten we van deze periode? Gelukkig hebben we in onze provincie het Utrechts Archief waar veel van onze partij gedocumenteerd is.

Een vooruitblik naar de toekomst

Voordat u denkt dat we actualiteit vergeten; ik kan u geruststellen. Wij kijken ook vooruit. Er is de afgelopen 650 jaar en ook de afgelopen 100 jaar veel veranderd, maar de veranderingen zijn zelden zo snel gegaan als nu. De druk op de ruimte neemt toe en er komen steeds meer uitdagingen op ons af. We kunnen het dagelijks in de krant lezen. Er zijn veel ruimtevragers in onze provincie: nieuwe locaties voor woningbouw, locaties voor het opwekken van energie, de nieuwbouw en uitbreiding van de hoogspanningsstations, nieuwe bedrijventerreinen, recreatieruimte en nog tal van andere ruimtevrager. De Provincie heeft een belangrijke taak als het gaat om de verdeling van de ruimte. Om nu een goede afweging te kunnen maken, moeten we ook naar de toekomst durven kijken. Immers, we moeten ook ruimte blijven houden voor onze voedselmakers, om de voedselzekerheid te waarborgen. Daarom vonden we het hoog tijd om uitgebreid over dit thema na te denken. In juni hebben we met samen met het Wetenschappelijk Instituut van de SGP, professor Henk Kievit, lokale bestuurders en andere belangstellenden nagedacht over de provincie Utrecht van 2050. Tijdens deze avond dachten we met elkaar na over hoe we vanuit onze waarden, bijvoorbeeld die van rentmeesterschap, de goede keuzes kunnen maken in deze tijd.

Lees het verslag over Provincie Utrecht in 2050 op onze website

Kortom, we mogen dankbaar zijn dat er al zo'n lange tijd een christelijk-gereformeerd geluid in de Utrechtse Staten mag klinken. Het mag ons hoopvol stemmen! Toen ruim 100 jaar geleden de eerste SGP'er zitting nam, had hij wellicht niet durven denken dat de SGP 100 jaar later nog steeds deel uit zou maken van de Utrechtse Staten. God zorgt en bewaart. Laten we naar Hem opzien en op Hem vertrouwen. Dankzij Zijn trouwe zorg kunnen we terugkijken. Maar we mogen ook vooruitkijken, vertrouwend op Hem. Dat geeft perspectief!

De Stichtse Landbrief

Op 17 mei 1375 liet bisschop Arnold van Horne een belangrijk document bezegelen: de Stichtse Landbrief. Dit document markeerde het begin van een lange ontwikkeling, namelijk het ontstaan van een democratisch bestuur in de provincie Utrecht. De Stichtse Landbrief kunnen we daarom ook wel zien als het geboortekaartje van de Provinciale Staten van Utrecht. In dit artikel kijken we naar de historische achtergrond, inhoud en betekenis van de Stichtse Landbrief.

Hanna van Garderen

Het bestuur in de Lage Landen

Vroeger zag ons land er op bestuurlijk gebied behoorlijk anders uit. De Lage Landen vormden nog geen gedecentraliseerde eenheidsstaat, zoals Nederland tegenwoordig is. Daarentegen bestond ons land in de Middeleeuwen uit een aantal gebieden, waaronder het graafschap Holland en Zeeland, de hertogdommen Gelre en Brabant en het Sticht. Veel van deze gebieden komen wat betreft gebied grotendeels overeen met onze huidige provincies Noord- en Zuid-Holland, Zeeland, Gelderland en Noord-Brabant. Het Nedersticht Utrecht komt grotendeels overeen met onze huidige provincie Utrecht en werd, in tegenstelling tot bepaalde andere gebieden in de Lage Landen, bestuurd door een bisschop. Op de afbeelding hiernaast ziet u hoe de Lage Landen er rond 1350 uit zagen. In de Middeleeuwen waren er bisschoppen en die hadden de leiding over een bepaald gebied of bepaalde stad. Zo was er de bisschop van Rome (de belangrijke bisschop) en ook Utrecht en Luik vormden bisdommen. Een bisschop had niet alleen de geestelijke, maar ook de wereldlijke leiding over een gebied of stad. De totstandkoming van de Stichtse Landbrief heeft alles te maken met deze historische achtergrond en de positie van de bisschop van Utrecht.

De Stichtse Landbrief

In de periode 1371-1379 was Arnold van Horne bisschop van Utrecht. In de periode dat hij aan de macht was, voerde hij veel oorlog. Het resultaat hiervan was onder andere dat dit grote schulden opleverde. In combinatie met de grote schulden die zijn voorganger had veroorzaakt, zorgde dit ervoor dat Arnold op een gegeven moment nog maar weinig geld over had in de bisschoppelijke kas. Zoals we vaak zien in de geschiedenis, vormen schulden van de machthebber vaak een reden om de belasting voor de onderdanen te verhogen. In 1375 wilde Arnold een bijzondere soort belasting gaan heffen: het zogenaamde morgengeld. Dit hield in dat alle grondbezitters in het Nedersticht belasting moesten gaan betalen over hun grondgebied.

De drie standen, de adel, de geestelijkheid en de steden gingen hiermee akkoord, maar wilden er wel iets voor terug, namelijk meer invloed in het bisdom. De bisschop kon weinig anders dan hiermee akkoord gaan en dit leidde tot een overeenkomst tussen de bisschop en de standen: de Stichtse Landbrief. In deze Landbrief stond dat de bisschop het morgengeld (de belasting) mocht heffen om de schulden van het Sticht af te lossen. In ruil hiervoor kregen de hiervoor genoemde standen meer bevoegdheden.

Ze mochten vanaf toen in een standenvergadering het beleid van de bisschop controleren. Het gebeurde op 17 mei 1375 dat deze overeenkomst werd bezegeld.

De politieke gevolgen van de Landbrief

De inspraak van de standenvergadering hield onder andere in dat de bisschop zonder hun toestemming geen oorlog meer mocht voeren. Ook voor beden (belastingen) moest de bisschop nu bij de standen zijn en de uitgaven hiervan werden ook door de standen gecontroleerd. Verder kregen de standen een beslissende invloed op de buitenlandse politiek. De wereldlijke macht van de bisschop werd met dit alles dus behoorlijk ingeperkt en kwam deels in handen van zijn onderdanen. Als de bisschop de afspraken uit de Landbrief schond, hoefden de standen hem dan ook niet trouw te zijn. Dit zou echter voor de bisschop grote gevaren opleveren, omdat hij dan niet langer kon rekenen op de steun van zijn onderdanen. Met de afspraken uit de Landbrief ontstond dus daadwerkelijk een garantie dat de standen vanaf dat moment betrokken waren bij het bestuur van het bisdom.

Naar schatting kwamen de standen zo'n tien keer per jaar bijeen. Vergeleken met andere plekken kenden de Utrechtse standenvertegenwoordigers een intensieve vergadercultuur. De Statenvergaderingen werden meestal gehouden in de grote kapittelzaal van de Dom in Utrecht. De schriftelijke aankondigingen voor deze bijeenkomsten werden door een bode bezorgd bij degenen die er werden verwacht. Tijdens de vergaderingen werd er per stand gestemd. De Middeleeuwse maatschappij bestond namelijk uit standen en zo vertegenwoordigde de standen samen de hele samenleving.

Het vervolg

Na de uitvaardiging van de Landbrief ging het een tijd lang goed met het Nedersticht. De financiën waren min of meer op orde en de Statenvergadering was een geschikte manier om uiting te geven aan de verschillende belangen van de standen en degenen die zij vertegenwoordigden. In de tweede helft ging de invloed van de Bourgondiërs in de Lage Landen een steeds grotere bedreiging vormen voor het Nedersticht en werd de positie van de Staten minder sterk. In 1477 verzwakte de macht van de Bourgondiërs en sloot de Utrechtse bisschop David van Bourgondië een verdrag met de Staten van het Nedersticht. Daarin beloofde hij onder andere om de afspraken uit de Stichtse Landbrief te handhaven.

Bronnen:
- *Trouw en onwrikbaar: Tweeduizend jaar provinciebestuur in Utrecht", geschreven door Renger E. de Bruin.*
- *Magazine Standen, steden en stemmen", uitgave 650 jaar Provincie Utrecht. Bijdragen van Roos in 't Veld en Kaj van Vliet.*

In gesprek met een oud-gediende: voormalig Statenlid **Roelof Bisschop**

Een van de 41 zetels die de SGP in de Provinciale Staten van Utrecht heeft en heeft gehad, is ingenomen door Roelof Bisschop. Velen van u zullen hem kennen, als historicus, onderwijzer, voormalig Tweede Kamerlid óf als Statenlid. In dit interview blikt Roelof terug op zijn tijd als lid van de Provinciale Staten van Utrecht.

Hanna van Garderen

Wie bent u?
Ik ben Roelof Bisschop en ik ben van 2012-2023 Kamerlid geweest namens de SGP. In de jaren daarvoor ben ik docent geweest op het Ichtus College in Veenendaal en directeur van Revius-Wartburg. Momenteel ben ik gepensioneerd en dat bevalt uitstekend. Dat is wel een stijl die bij me past: jezelf niet te druk maken. Ik ben getrouwd en we hebben zes kinderen en acht kleinkinderen. Mijn vrouw is oppasoma, eerst voor de kleinkinderen en nu ook voor gezinnen uit de kerk. Ik mag toekijken en assisteren, dus ik ben assistent-oppasopa. Ik geniet zeer van dat kleine grut en van de onbevangenheid, waarmee ze je deelgenoot maken van hun vreugde en verdriet. Toen ik net gepensioneerd was, werd ik gekozen als ambtsdrager van de HHK Veenendaal. Het is een vreugde om dat te mogen doen en zo dienstbaar te zijn aan de gemeente. Daarnaast werd ik rond het begin van dit jaar gevraagd om voor het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) een klus te gaan doen in de visserijsector. Dat zou één dag in de week kosten, maar dat werd wel minstens twee dagen in de week. Maar dat doe ik met veel plezier. Er ligt namelijk een visie op voedselwinning uit zee op alle facetten: platvissen, haringen, schelpdieren, etc. Die visie is het uitgangspunt en er moet een uitvoeringsagenda komen van acties die voortvloeien uit die visie. Die uitvoeringsagenda moet samengesteld worden in gesprek met de sector. Ik ben ook boerenzoon dus ik heb voldoende bagage meegekregen om een vanzelfsprekende feeling te hebben met de agrarische sector. Dat helpt om feeling te krijgen voor wat een goede aanpak kan zijn.

Heeft die achtergrond u ook geholpen?
Nou, voor mijn stijl misschien wel. Mijn afkomst heeft voor mijn raadswerk en Statenwerk niet zoveel betekend, maar voor het Kamerwerk weer wel, want toen werd ik woordvoerder op het gebied van landbouw. Boeren hoefden mij niet uitleggen waar hun spanning zit. Een van mijn fundamentele punten van kritiek is dat de rechtszekerheid van mensen die volkomen te goeder trouw hebben gehandeld, wordt aangetast met uitspraken van rechters naar boeren. Die attitude van dat aankaarten heeft mij wel geholpen bij het politieke werk. Daarom heb Je hebt als overheid de taak om het goede voor land en volk te zoeken. En dat kun je niet zonder met dat volk in contact te staan.

Hoe kijkt u terug op uw tijd in de Provinciale Staten van Utrecht?
Ik werd in 2003 Statenlid naast Maarten van Leeuwen, toen zaten we met zijn tweeën. Ik was toen al een paar periodes raadslid in Veenendaal geweest. Ik vond het een buitengewoon plezierige samenwerking, om te beginnen. We snapten elkaar en hadden beiden ook wel een beetje een volle agenda. Gek veel overlegmomenten waren niet nodig, er was onderling vertrouwen en je kon makkelijk een telefoontje plegen. Je voelde elkaar aan en, dat is de kracht van de SGP, je vindt elkaar op de inhoud, idealen en uitganspunten van de SGP. Ik vond dat heel prettig. In 2007 werd de omvang van PS verkleind, met als gevolg dat de kiesdeler steeg. Ik was toen lijsttrekker, kwam met één zetel in de Staten en ben toen minder gaan werken voor mijn hoofdbaan. Op een gegeven moment had ik het gevoel dat ik niet meer mijn verantwoordelijkheid waar kon maken en daarom heb ik in 2011 het stokje overgedragen.

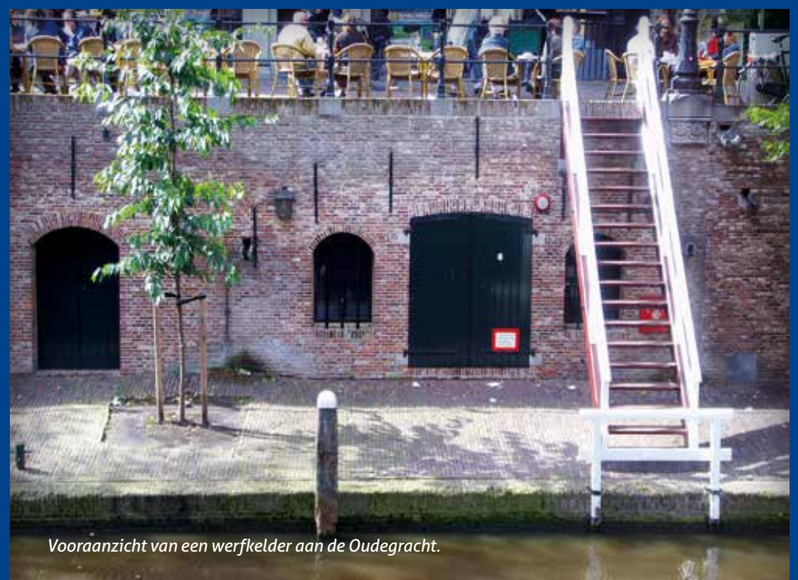

Vooraanzicht van een werfkelder aan de Oudegracht.

Roelof Bisschop en Maarten van Leeuwen: in de Statenperiode 2003-2007 Statenleden voor de SGP.

En de samenwerking met andere partijen en het college?
De kracht van de SGP is dat die nooit oppositie voert om het oppositie voeren. Daar heb ik me ook altijd uit overtuiging tegen verzet. Het is niet je verantwoordelijkheid om oppositie te voeren, maar het is je verantwoordelijkheid om vanuit die positie een relevante bijdrage te leveren aan het bestuur van het land. Die attitude onderscheidt ons denk ik van de meeste politieke partijen. Dat geeft je een zekere onafhankelijkheid, maar ook een stevige verantwoordelijkheid, want het betekent wel dat je tot eigenstandige besluitvorming moet komen. Dat is de betekenis van veel SGP-fracties, ook als ze niet in het centrum van het dagelijks bestuur zitten. Kwaliteit, stabiliteit, integriteit en betrouwbaarheid zijn toch eigenschappen waar je als SGP graag mee geassocieerd wilt worden.

Wat waren belangrijke dossiers in de tijd dat u Statenlid was?
Naar mijn beleving was het veel de voortgang van allerlei ontwikkelingen en volgens mij hadden we financieel ook geen problemen in Utrecht. Wat ik me nog wel herinner waar ik me bestuurlijk druk over gemaakt heb, was de jeugdzorg. Dat lag toen bij de provincies. Dat was eerst centraal geregeld, maar dat liep finaal spaak. Toen lag het weer bij de provincies en toen weer bij de gemeenten. Je blijft blijkbaar hetzelfde doen, waardoor de problemen nooit worden opgelost, wat je ook doet. Er zou dan een miljoen per jaar bijkomen en dan zou de wachtlijst opgelost worden. In het systeem zaten toen al ondeugdelijke elementen en dat is zo gebleven. Verder was er, zeker in de laatste periode, ook heel veel gedoe over de verhuizing; het provinciehuis moest verhuizen. Toen was er vooral asbestpolitiek en daar moesten mensen op afgerekend worden. Voor de rest was het vooral: '*running the business*', bezig zijn met lopende zaken, maar ook dat moet je niet onderschatten. Ik vind het prachtig hoe Waterschappen opereren: dat zijn eigenstandige overheden, maar het is allemaal '*running the business*'. Het toont het belang van gewoon goed, stabiel bestuur, ook al zijn er geen revolutionaire plannen en voornemens.

Als u Gedeputeerde in provincie Utrecht zou zijn, welke dossiers zou u dan willen hebben en waarom?
Landbouw. Ik zou gewoon echt hier een heel eigenzinnig beleid gaan voeren en ik zou voor die agrarische gemeenschappen gaan staan. Ik zou mij onder geen voorwaarde willen laten lenen voor het uitmergelen van de agrarische sector. Zelfs niet als ze met een zak geld komen rammelen. Het kan echt heel anders, alleen het keurslijf wat het vorige kabinet heeft aangebracht, is snoeihard verankerd. Daar loopt het huidige kabinet tegenaan en de provincies en de rechterlijke macht zijn daar dienstbaar aan. Als je als volksvertegenwoordiger ziet dat de rechter aan de haal gaat met wetteksten, dan moet je dat als wetgever corrigeren.

Hoe zou een ideale provincie Utrecht eruit zien?
Mijn ideaal is dus krachtige provincies en dat betekent sterke regio's. Met een grotere eigen belastingruimte onder vermindering van belastingruimte voor het Rijk. Dat is de beste waarborg. Maar dat geldt ook voor gemeenten. Geef gemeenten en provincies een sterkere, eigenstandige positie, ook financieel en demp de positie van het Rijk. Provincies moeten tegenover het Rijk durven staan en moeten beseffen dat ze niet het uitvoeringsloket van het Rijk zijn. Het zijn geen lagere overheden, maar medeoverheden. De beste waarborg voor machtsmisbruik, is het delen van macht: checks and balances. Als je dat doet, krijg je een andere bestuurlijke verhouding. Een provincie kan zeggen: natuurlijk willen we meewerken, maar we laten onze regionale autonomie niet afpakken. Dat zou denk ik een versterking van de bestuurskwaliteiten kunnen zijn. Dat is ook een houding die provincies nu moeten hebben. Ik zou daar als provinciebestuurder hyperalert op zijn.

Wat is uw favoriete plek in de provincie Utrecht?
Dat zijn er veel. Ik kan zeer genieten van die ouder werfkelders, van die kades. Dat is zo Utrechts, dat vind je bijna nergens. Dat is bijzonder en dat moet je koesteren. Daar kan ik dus echt van genieten. Een andere plek, waar ik Randstedelingen weleens bewust van maak, is de route langs de Langbroekerwetering. Dat is zo'n beetje van Langbroek tot aan Odijk. Daar staan aaneengeregen prachtige buitenhuizen. Echt fantastisch, dat is zo'n verschrikkelijk mooi gebied als landschap. Het waren buitenverblijven van de rijke mensen uit de stad die dan zomers daar verbleven. Waar ik ook gewoon echt van kan genieten, is bijvoorbeeld als ik in de Betuwe sta of op de Rijnburg en dan kijk naar dat stukje Rhenen dat zich neergevlijd heeft aan de Utrechtse Heuvelrug. Dat is sprekend aanwezig, ook met de Cuneratoren die dominant aanwezig is en dan zie je daar het einde van de Utrechtse Heuvelrug. Dat is harmonie in landschap en stedenbouw. Ik vind dat landschappelijk gezien geweldig. Maar je moet dan wel weer in Gelderland staan om het goed te kunnen zien.

Paushuize is in 1517 gebouwd als huis voor de latere Paus Adrianus VI. Hoewel hij er nooit gewoond heeft, is het in de volksmond altijd 'Paushuize' blijven heten. In 1830 werd de Statenzaal aangebouwd, die tegenwoordig "balzaal" wordt genoemd. Tegenwoordig wordt Paushuize ingezet als evenementenlocatie voor zowel zakelijke- als particuliere evenementen. *Foto: Provincie Utrecht*

Op deze afbeelding ziet u een oud logo van SGP Provincie Utrecht. Op de voorpagina van Het Beginsel nr. 1-1991 ziet u verder de Hollandse leeuw, de provincievlag (het kruis) en in het midden het wapen van de gemeente Utrecht. Dit weerspiegelt de verbondenheid tussen drie belangrijke bestuurslagen: het Rijk, de Provincie en de Gemeente. Ter vergelijking ziet u ons huidige logo hieronder.
Foto: Hanna van Garderen

Gezicht op de Mariaplaats te Utrecht, uit het Westen; op de achtergrond op de Zadelstraat en de Domtoren. De foto is gemaakt omstreeks 1950. Opvallend zijn met name de elektriciteitskabels boven de straat en de "eendjes". *Bron: Het Utrechts Archief*

Op de foto ziet u een verkiezingsbijeenkomst van SGP Utrecht, vermoedelijk in 1987, het jaar dat dhr. Gert van den Berg lid werd van de Provinciale Staten van Utrecht. Het oranje als partijkleur is nog steeds hetzelfde. *Foto: Het Utrechts Archief*

Gezicht op de in aanbouw zijnde nieuwe verkeersbrug over de Rijn bij Rhenen (Provinciale weg P21, nu de N233). De datering van de foto is tussen 1950 en 1955. Hopelijk zien we binnenkort een vergelijkbaar plaatje als eindelijk begonnen wordt met de verbreding van de brug. *Foto: Provincie Utrecht*

Een eeuw SGP in de Staten van Utrecht

door de ogen van CDA-commissielid Rody van der Pouw-Kraan

Toen we een CDA-collega van ons, Rody van der Pouw-Kraan, vertelden over het 100-jarig jubileum van SGP Utrecht, was zijn interesse als politiek historicus snel gewekt. Hij hoorde het graag als hij wat kon betekenen in de totstandkoming van deze jubileumuitgaven. En zo geschiedde! In dit artikel leest u een reflectie op een eeuw SGP in de Staten van Utrecht door de ogen van een CDA'er. Een terugblik op 100 jaar beginselvaste vertegenwoordiging

Rody van der Pouw-Kraan

Op 12 april 1923 gingen de inwoners van de provincie Utrecht naar de stembus. Het was een bijzondere dag in de politieke geschiedenis. Voor het eerst gold het algemeen kiesrecht bij de Provinciale Statenverkiezingen. Daarnaast werd een nieuw kiessysteem gehanteerd voor de Eerste Kamer: voortaan kozen de Provinciale Staten in vier groepen de helft van de senatoren voor zes jaar. Een derde vernieuwing: alle stemmen telden voortaan mee voor de zetelverdeling – een eerlijke weerspiegeling van de wil van het volk. Maar deze dag markeert nog een ander historisch moment: het was de eerste keer dat de Staatkundig Gereformeerde Partij deelnam aan de verkiezingen voor de Staten van Utrecht. En niet zonder succes. Reeds bij deze eerste deelname werd een zetel behaald. Daarmee begon een lange en principiële aanwezigheid van de SGP in het hart van het provinciale bestuur.

Helder van begin af aan

Vanaf het eerste moment was de inzet van de SGP helder en consistent. Een van de oudste krantenartikelen waarin een Statenlid van de partij opduikt, dateert uit juli 1927. Tijdens de zogenaamde 'zomerzitting' spraken de Staten over subsidies voor landbouwbedrijven. Het College stelde voor om een subsidie van 400 gulden in te voeren. Terwijl andere partijen als de SDAP en de Vrijzinnig-Democraten vooral benadrukten dat subsidies het provinciaal belang moesten dienen, legde de heer Van de Vate namens de SGP een andere nadruk. Volgens hem liep de provincie Utrecht achter op andere provincies en moest er snel en effectief gehandeld worden. Want subsidie voor Groningse zwartblaarkoeien, die niet in Utrecht gehouden werden? Geen goed idee.

Diezelfde heer Van de Vate liet in juli 1931 opnieuw van zich horen toen Gedeputeerde Staten voorstelden om 350 gulden beschikbaar te stellen voor lustrumfeesten. Dat was onbegrijpelijk, vond hij: *"Met dat bedrag zijn de feesten gesteund, en daarmee zijn in de hand gewerkt de uitwassen, waarvan zulke feesten vergezeld gaan."* Bijna een eeuw later klinkt dezelfde lijn nog door in het verkiezingsprogramma voor de Statenverkiezingen van 2023. Daarin staat dat de provincie zeer terughoudend moet zijn met financiële steun aan culturele festivals, en dat culturele uitingen getoetst moeten worden aan Gods Woord. Een uiterst consistente lijn over de decennia heen.

Vasthoudend, ook in stormtijd

Tijdens de Duitse bezetting werden de Provinciale Staten ontbonden. Na een kleine tegenslag in de eerste verkiezingen na de oorlog in 1946, kwamen er in 1950 opnieuw verkiezingen. De SGP handhaafde zich met één zetel – vrijwel exact hetzelfde stemmenaantal als bij de verkiezingen van 1946. Een bescheiden positief verschil van slechts 0,1%, maar winst is winst. In deze periode trad een nieuw Statenlid aan: de heer Van Boehove. Tijdens een vergadering waarin de officiële vlag voor de provincie Utrecht werd vastgesteld, deed hij een opmerkelijk voorstel: waarom zou de provincie niet ook een eigen lied krijgen? "Op de scholen in Limburg wordt met enthousiasme het Limburgse volkslied gezongen. De afwezigheid van een Utrechts lied is te betreuren," aldus Van Boehove. Daarmee raakte hij aan een thema dat ook vandaag nog actueel is: het belang van regionale identiteit als bindmiddel in een samenleving waarin gemeenschapszin onder druk staat.

Een trouwe stem in de Staten

De rode — of beter: oranje — lijn van de SGP in de Staten van Utrecht loopt recht door de tijd. Altijd geworteld in beginsel, met oog voor de cultuurhistorische waarden van de provincie en voor de mensen die die waarden gestalte geven. Van landbouwbeleid tot feestsubsidies, van vlag tot volkslied: steeds liet de SGP haar stem horen. Principieel, degelijk en betrouwbaar.
Het is ondoenlijk om in een kort overzicht recht te doen aan honderd jaar Statenwerk. Vele momenten moesten onbesproken blijven. Maar deze korte terugblik mag een herinnering zijn aan de kracht van beginselvaste volksvertegenwoordiging – in goede en in moeilijke tijden.

Luister naar het Volkslied van Provincie Utrecht, *"Langs de Vecht en d'oude Rijnstroom"*

Statenleden SGP 1923-2025

Statenperiode	Aantal zetels	Statenlid eerste zetel	Statenlid tweede zetel
1923-1927	1	Willem (W.). van de Vate *(Rhenen)*	*Geen tweede zetel gehaald*
1927-1931	2	Willem (W.) van de Vate *(Rhenen)*	R. van Elst *(Veenendaal)*
1931-1935	2	Willem (W.) van de Vate *(Rhenen)*	R. van Elst *(Veenendaal)* • *Dhr. Van Elst is overleden in 1933 en werd opgevolgd door dhr. A. Hoogendijk (Zeist). Nog voor de volgende Statenverkiezingen overleed ook dhr. A. Hoogendijk.*
1935-1939	2	Willem (W.) van de Vate *(Rhenen)*	Jan (J.) van Bochove *(Zeist)*
1939-1 september 1941	2	Willem (W.) van de Vate *(Rhenen)*	Jan (J.) van Bochove *(Zeist)*
1946-1950	1	Jan (J.) van Bochove *(Zeist)*	*Geen tweede zetel gehaald*
1950-1954	1	Jan (J. van Bochove *(Zeist)* • *Overleden op 23 september 1953. Opgevolgd door:* N.W. Schreuder *(Amersfoort).*	*Geen tweede zetel gehaald*
1954-1958	1	N.W. Schreuder *(Amersfoort)*	*Geen tweede zetel gehaald*
1958-1962	1	N. W. Schreuder *(Amersfoort)* • *Waarschijnlijk tussentijds opgevolgd door Dirk (D.E.) de Kruijff, want in PS-notulen staat dat het de Kruijff was die aftrad in 1962 toen de verkiezingen waren geweest.*	*Geen tweede zetel gehaald*
1962-1966	2	Dirk (D. E.) de Kruijff *(Groenekan)*	M. Nuijen *(Loenen aan de Vecht)*
1966-1970	1	Dirk (D. E.) de Kruijff *(Groenekan)*	*Geen tweede zetel gehaald*
1970-1974	2	Dirk (D.E.) de Kruijff *(Groenekan)*	Wilhelm (W.) Nagtegaal *(Breukelen)*
1974-1978	2	Wilhelm (W.) Nagtegaal *(Leersum)*	Bas (B.J.) van der Vlies *(Maartensdijk)*
1978-1982	2	Wilhelm (W.) Nagtegaal *(Leersum)*	Bas (B.J.) van der Vlies *(Maartensdijk)*
1982-1987	2	Wilhelm (W.) Nagtegaal *(Leersum)*	Willem (W.) de Visser *(Lopik).* • *Om gezondheidsredenen werd dhr. De Visser in 1983 opgevolgd door dhr. L. Staat (Mijdrecht).*
1987-1991	2	Wilhelm (W.) Nagtegaal *(Leersum)*	Gert (G.) van den Berg *(Veenendaal)*
1991-1995	2	Wilhelm (W.) Nagtegaal *(Leersum)*	Gert (G.) van den Berg *(Veenendaal)*
1995-1999	2	Wilhelm (W.) Nagtegaal *(Leersum)*	Gert (G.) van den Berg *(Veenendaal)*

Statenperiode	Aantal zetels	Statenlid eerste zetel	Statenlid tweede zetel
1999-2003	2	Gert (G.) van den Berg *(Veenendaal)*	Maarten (M.F.) van Leeuwen *(Maartensdijk)*
2003-2007	2	Maarten (M.F.) van Leeuwen *(Maartensdijk)*	Roelof (R.) Bisschop *(Veenendaal)*
2007-2011	1	Roelof (R.) Bisschop *(Veenendaal)*	*Geen tweede zetel gehaald*
2011-2015	1	Wim (W.) van Wikselaar *(Driebergen-Rijssenburg)*	*Geen tweede zetel gehaald*
2015-2019	2	Gijs (G.) van Leeuwen *(Houten)* • *Vanaf nov. 2018 is dhr. Gijs van Leeuwen opgevolgd door Bertrick (L.C.) van den Dikkenberg (Elst)*	Piet (P.A.) van Leeuwen *(Rhenen)*
2019-2023	1	Bertrick (L.C.) van den Dikkenberg *(Elst)*	*Geen tweede zetel gehaald*
2023-2027	2	Bertrick (L.C.) van den Dikkenberg *(Elst)*	Kees (C.T.) Vermaat *(Leerbroek)* • *Vanaf juni 2023 neemt dhr. Kees Vermaat de tweede zetel in en vervangt daarmee Frans (F.) Hazeleger (Woudenberg).*

Zoek de overeenkomsten

Dat de SGP de oudste bestaande politieke partij is, is u misschien al wel bekend, maar wist u ook dat de SGP opvallend consequent is in haar politieke ideeën?

Hanna van Garderen

Sinds de SGP in 1923 tijdens het Interbellum in de Provinciale Staten van Utrecht kwam, is er veel veranderd in ons land, onze provincie en de politiek in het algemeen. De oorzaak dat de SGP zo consequent kan zijn? Dat is omdat de SGP zich niet overgeeft aan de waan van de dag en omdat zij haar politieke visie niet steeds hoeft te herijken in een snel veranderende wereld. De SGP baseert zich op Gods Woord, de Bijbel, en vindt daarin een vaste grond. Dat betekent natuurlijk niet dat de Bijbel ons altijd direct duidelijk uitwijst wat een juiste politieke keuze is. Opvallend is echter dat de SGP ook in die gevallen een opvallende consequentie vertoont. De opdracht aan u en jou op deze pagina is dus niet "Zoek de verschillen", maar "Zoek de overeenkomsten".

Financiën

De provincie dient in de optiek van de SGP een sober financieel beleid te voeren zodat de lasten voor de burger beperkt blijven.

[illegible]

Fragment uit Verkiezingskrant maart 1999 (Speciale uitgave van Het Beginsel). Op onze website leest in het artikel "Voorbereiden op magere jaren" dat we ook in dit opzicht niets zijn veranderd.

De SGP-statenfractie vindt niet dat Utrechtse gemeenten gedwongen kunnen worden om windmolens van 100 meter hoogte te plaatsen. Maar de SGP was toch niet tegen windmolens, uitgezonderd een locatie in Woerden en de Eempolder? Ja, maar zoals onze fractievoorzitter het zei: "Je hebt lef nodig om terug te komen op voorgenomen beleid". Dit in antwoord op het verwijt van 'naïviteit' door de SP richting de VVD, omdat zij eerst 'ja' gezegd hadden en nu 'nee'. Een uitzetting van het nieuwe standpunt over windenergie.

De provincie Utrecht heeft samen met andere provincies een contract met het Rijk gesloten windmolens met een totaal vermogen van 50

Grote w… op …

Fragment uit Het Beginsel nr. 1-2005. De SGP heeft nooit staan springen om (hoge) windmolens.

- De Rijnbrug in Rhenen moet zo snel mogelijk worden verbreed. Het mag niet zo zijn dat deze regio het slachtoffer blijft van bestuurlijke besluiteloosheid en gebrekkige samenwerking.
- De verbreding van de Rijnbrug moet gepaard gaan met een goede aanpak van het kruispunt N225/N233.
- Intussen moet blijvend gezocht worden naar een lange termijnoplossing voor de bereikbaarheid van de regio, bijvoorbeeld door een tweede oeververbinding.
- De verbreding van de N233 (Rondweg-Oost) in Veenendaal moet goed worden ingepast in de omgeving. Een goede ontsluiting van Veenendaal-Oost is een randvoorwaarde

Fragment uit Verkiezingsprogramma 2023-2027. De mobiliteit in het Oosten van de provincie heeft nog steeds onze aandacht.

Veenendaal – De westelijke Rondweg slibt langzamerhand dicht door de grote verkeersdrukte. Een snelle aanleg van een tweede Rondweg met aansluiting op de A12 heeft de volledige steun van de SGP.

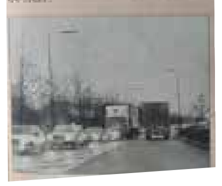

Fragment uit Verkiezingskrant maart 1999 (Speciale uitgave van Het Beginsel).

- Grote windmolens zijn in de provincie Utrecht niet wenselijk. De ruimte is immers schaars. Bovendien leven we in een relatief windarme provincie. Als er, bij wijze van uitzondering, toch ergens windmolens komen, wordt er door de provincie zorgvuldig toegezien op de normen voor geluidsbelasting en slagschaduw (dB op gevels, Nederland kent geen afstandsnorm). Ook moet er aandacht zijn voor een vogelvriendelijk ontwerp. Windenergie wordt bij voorkeur opgewekt op plekken waar de energie ook benut wordt. De SGP pleit voor een extra provinciale regel om dit beter te verankeren en om een afstandsnorm op te nemen. Daarnaast is voor ons de betrokkenheid van de omgeving van groot belang. De SGP is daarom kritisch op de realisatie van windmolens door buitenlandse investeerders en pleiten voor lokaal eigenaarschap, naar het voorbeeld van Betuwewind.

Fragment uit Verkiezingsprogramma 2023-2027.

Wat is er gedocumenteerd over 100 jaar SGP Utrecht in de Provinciale Staten?

Provinciearchivaris Joost van Koutrik: "Jullie oprichting, wat dacht je daarvan. Iedereen kan in principe de inventaris online zien die Wim Verweij heeft gemaakt. Alles wat bewaard is gebleven van SGP Utrecht zit er in principe in en dat is vanaf 1923. We hebben Statuten uit 1923, uitgegane brieven van de periode 1949-1999, notulen van bestuursvergaderingen vanaf 1963 (als er daarvoor genotuleerd is, hebben we dat niet). Ook hebben we een aantal uitgaven van Het Beginsel van de periode 1987-1999, dus als Het Beginsel langer bestaat dan 1987 en er zijn leden met oude uitgaven, laat ze contact opnemen, want dan kunnen we het archief aanvullen. Verder hebben we een aantal affiches en contacten met verwante organisaties (dat zijn waarschijnlijk allemaal briefwisselingen)."

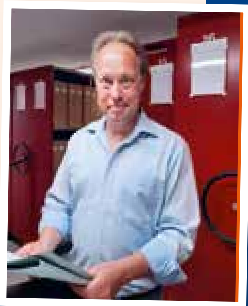

De waarde van de SGP in de provinciale politiek

Wat doet een partij als de SGP in de provincie? Wat voor principiële kwesties komen er eigenlijk voor in debatten over energie, wegen en de inrichting van de openbare ruimte? Heeft de SGP in de provincie eigenlijk wel bestaansrecht? : In dit artikel reflecteert Frans Hazeleger op deze thematiek. Frans is tot juni 2023 voor onze fractie actief geweest, onder andere als fractiemedewerker, commissielid en Statenlid. Ook is hij docent en theoloog.

Frans Hazeleger
Docent Godsdienst op Van Lodenstein College Barneveld

Provinciaal beleidsdoel?

In de week dat ik zat te broeden op een antwoord op de bovenstaande vraag zag ik een optreden van ons Statenlid Kees Vermaat. GroenLinks had een voorstel ingediend om voortaan reclames voor fossiele brandstoffen in provinciale bushokjes te verbieden. Voor Kees was dit aanleiding om de vraag op te werpen of dit dan ook niet moest gelden voor een reclame die op een heel ander vlak ontwrichtend is voor de maatschappij: die van SecondLove. De reacties van collega-Statenleden waren tekenend. De vraag werd opgeworpen bij welke provinciale taak of bij welk beleidsdoel uit de begroting dit voorstel past. En daar stuiten we precies op de kern: de SGP is er niet om waardevrij wat standpunten naar voren te brengen, maar om de hele maatschappij terug te roepen naar de goede geboden van de Heere. Ook in de provinciale politiek is er een partij nodig die zich bij alles afvraagt: wat zegt de Heere hierover in Zijn Woord en wat is hierin heel duidelijk geboden of verboden in Gods goede geboden? Het is nog altijd zo dat adviezen, voorstellen en beleidsplannen die niet naar de wil en de geboden van de Schepper van hemel en aarde zijn, geen toekomst hebben (Jesaja 8:20).

Waarden

Mijn ervaring in de provinciale politiek is dat er weinig beleidsterreinen zijn waar heel concreet een inbreng geleverd kan worden of hoeft te worden vanuit de Tien Geboden. De letterlijke invulling van de Tien geboden is echter ook zeker niet het enige dat christelijke politiek nastreeft. De Bijbel geeft ons niet alleen concrete geboden, maar ook een aantal waarden van waaruit een christenpoliticus mag werken. Ik denk concreet aan twee Bijbelse kernbegrippen waarmee de SGP in de provincie het verschil kan maken: rentmeesterschap (Gen. 1, 2 en 9), maar ook aan gerechtigheid (2 Kron. 19).

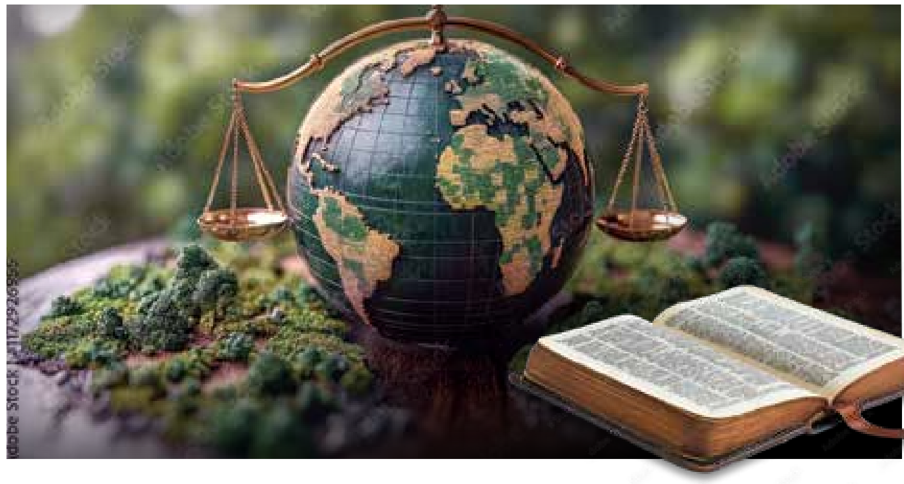

Rentmeesterschap

Bijbels rentmeesterschap houdt de balans tussen economisch gezond beleid, waar veel rechtse partijen voor strijden, en tussen ecologische zorgen waar vooral linkse partijen zich mee bezig houden. Vanuit de Bijbel kan de SGP een gebalanceerde positie innemen: God houdt deze aarde in stand en de mens is aangesteld als rentmeester om de schepping niet alleen te bouwen, maar ook te bewaren. Dat maakt aan de ene kant bescheiden (we hoeven de wereld niet te redden), maar aan de andere kant geeft het ook een enorme verantwoordelijkheid (we zijn wel verantwoording schuldig aan de Schepper; het is nogal wat om het rentmeesterschap zo in te vullen dat het niet beantwoordt aan de bedoeling van de Schepper).

Gerechtigheid

Nog veel breder dan rentmeesterschap is het kernbegrip gerechtigheid. Het is van grote betekenis dat er een partij in de Provinciale Staten vertegenwoordigd is die het provinciaal bestuur steeds weer wijst op zijn hoge roeping om de gezagspositie te bekleden die het van God gekregen heeft. Daarbij is het ondenkbaar dat er geen fouten gemaakt worden. Ook bestuurders blijven feilbare mensen. Even ondenkbaar is echter dat deze fouten worden bewimpeld of bewust in stand worden gehouden. Ook de provinciale overheid is immers verantwoording schuldig aan God Zelf. Het is een grote zegen dat er in Nederland en in de provinciale ruimte is voor een politieke partij die het zichzelf tot plicht gesteld heeft de overheid aan deze hoge roeping te herinneren.

Interview met... provinciearchivaris Joost van Koutrik

In de wandelgangen van het provinciehuis van Utrecht lopen veel verschillende mensen rond: allerlei ambtenaren, de Statengriffie en de Statenleden. Voor deze rubriek spreken we steeds met iemand die hier in de provincie of op het provinciehuis rondloopt. Voor deze jubileumuitgave is dat: provinciearchivaris Joost van Koutrik.

Hanna van Garderen

Wie bent u?

Ik ben Joost van Koutrik, provinciearchivaris hier in provincie Utrecht. Ik woon in Maarssen en heb Mediawetenschappen gestudeerd. Toen ik stage ging lopen bij het Historisch Centrum Overijssel, liet de begeleider mij het depot zien en toen viel het kwartje dat ik de verkeerde studie had gedaan. Bij twee andere werkgevers heb ik veel geleerd over informatieverwerking en archiefwerk, waarna ik bij Het Utrechts Archief ging werken als toezichthouder onder de Archiefwet. In 2018 kwam daar ook de rol van provinciearchivaris bij.

Wat is Het Utrechts Archief precies?

Het Utrechts Archief is een zogenoemde 'gemeentschappelijke regeling': een overheid opgericht door andere overheden. Het Utrechts Archief heeft als kerntaken het beheer van oudere archieven en het houden van toezicht. Daarvoor hebben we verschillende archivarissen. We hebben een rijksarchivaris, die zich bijvoorbeeld bezighoudt met dubbelen van aktes van de burgerlijke stand, maar ook met kerkelijke en levensbeschouwelijke archieven. Wat betreft het rijksarchief hebben we op twee gebieden taken. Ten eerste het beheren van de archieven van Rijksorganen die in provincie Utrecht gevestigd zijn of waren, zoals het KNMI, de voormalige Staatsspoorwegen, de Rijksuniversiteit Utrecht. Daarnaast hebben we een taak in het beheren van niet-overheidsarchieven, specifiek van landelijk werkende organisaties met een kerkelijke of levensbeschouwelijke taak, zoals de PKN en het Humanistisch Verbond. Ook beheren wij het archief van het aartsbisdom Utrecht. Verder is er de gemeentearchivaris, die beheert de archieven van de stad Utrecht en van Nieuwegein, waaronder het vroegere Jutphaas en Vreeswijk. Dan is er de provinciearchivaris en die is verantwoordelijk voor het provinciaal archief. Dat zijn de archieven vanaf 1813 van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten.

Wat houdt uw werk als provinciearchivaris in?

Ik ben verantwoordelijk voor het beheer van overgebrachte archieven van de Staten, teruglopend tot in de vroege negentiende eeuw. Daarvoor liggen ze in het Rijksarchief. Als archivaris heb ik verschillende wettelijke taken, waarvan de eerste is dat ik me bezighoud met de archieven van de provincie, maar bijvoorbeeld ook van de recreatieschappen. De tweede formele wettelijke taak is het houden van toezicht op een groeiend aantal overheidsorganisaties, waaronder die recreatieschappen, de omgevingsdienst en het samenwerkverband BIJ12. Dit houdt in dat ik daar langs moet gaan en beoordelen hoe ze hun informatiehuishouding en ICT hebben ingericht: wat doen ze met documenten- en databeheer, e-mail, of bestuursdossiers? En hoe zorgen ze ervoor dat ze informatie op tijd vernietigen, of juist decennia lang vakkundig bewaren? Daarnaast heeft HUA nog een extra taak; dat is geen wettelijke taak, maar een geattribueerde taak die we van het Rijk, de provincie en de gemeente hebben gekregen. Die taak is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling. Dat gaat er concreet bijvoorbeeld om dat Het Utrechts Archief ook een actieve bijdrage levert aan de erfgoededucatie van stad en provincie Utrecht. De politiek vindt het ook belangrijk dat we de archieven en collecties actief naar het publiek brengen, door tentoonstellingen, publicaties et cetera. We hebben ook weleens stukken in tentoonstelling bij het Centraal Museum en soms bij bijvoorbeeld het Museum Catharijneconvent.

De achterzijde van een oude uitgave van Het Beginsel met de kandidatenlijst van de SGP voor de Statenverkiezingen van 1991.

We vieren dit jaar ook de 650 jaar Stichtse Landbrief. Speelt u of Het Utrechts Archief daar ook een rol in?

Het Utrechts Archief beheert ze en er zijn zeven exemplaren bewaard gebleven, elk in een eigen archief. Dit waren onder andere de archieven van het Domkapittel, het archief van de aartsbisschop, de stad Utrecht en de Staten zelf. Wat de transfixen betreft is die van de Staten het vetst.[1] Als Het Utrechts Archief zijn we de bewarende partij van die Landbrief. Wij hebben de bewaarplicht, maar die archieven zijn van de gemeenschap, dus van iedereen. Verder hebben wij de expositie georganiseerd[2] en was er bij Provinciale Staten een werkgroep ingesteld om die 650 jaar Stichtse Landbrief (650 jaar Staten welbeschouwd) te herdenken. Wij zijn een van de partijen waarmee die werkgroep samen heeft gewerkt. 17 mei 1375 is echt de datum dat de afspraak werd gemaakt. Op 17 mei hebben we dat dan ook in de stad Utrecht herdacht, met onder andere een Middeleeuwse markt op het Domplein.

U kunt de Stichtse Landbrief van pagina 7 online van nóg dichterbij bekijken.

Kan en moet 'de leek' ook iets met archieven?

In dat opzicht is het meest in het oog springende de genealogie, dus de vraag: waar komt mijn familie vandaan? In Utrecht kan je dat tot ver in de negentiende eeuw digitaal opzoeken. We hebben de archieven van de Burgerlijke Stand gedigitaliseerd, maar het duurt een tijdje voordat die openbaar worden, in verband met de privacy van personen. We hebben ook doop-, trouw- en begraafboeken gedigitaliseerd. Dan kan je nog verder terug, dankzij kerken die dat hebben bijgehouden. Dus als je je eigen familiegeschiedenis wilt terugzoeken: je kan in provincie Utrecht best ver terug.

Sites daarvoor zijn:
- *Wiewaswie.nl;*
- *Archieven.nl; en*
- *De site van Het Utrechts Archief.*

Als mensen de geschiedenis zoeken van hun eigen huis of buurt, dan kom je ook bij een archief uit en dan kom je ook leuke dingen tegen. Dat is bijvoorbeeld interessant voor mensen die hun huis gaan verbouwen en willen weten hoe het zit met die constructie. Welk archief je daarvoor moet hebben, verschilt per gemeente. Als je in Utrecht of Nieuwegein woont, dan hebben wij waarschijnlijk die bouwtekeningen. Maar in bijvoorbeeld Maarssen en Maartensdijk (en het hele Veenweidegebied) moet je daarvoor zijn bij het Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen. Voor de Lopikerwaard of Woerden heb je RHC Rijnstreek en Lopikerwaard. Ook heb je het Archief Eemland en het Regionaal Archief Zuid-Utrecht (voor zuidelijk Utrecht, van Rhenen tot Vijfheerenlanden).

Hoe wordt bepaald wat er wel of niet bewaard blijft van het werk van provinciale partijen?

Politieke partijen zijn meestal verenigingen, dus die hebben geen wettelijke plicht om hun archieven te bewaren. Als archivaris zeg ik wel: het zijn hele belangrijke organisaties om het maatschappelijk debat te kunnen reconstrueren. Vergaderingen, maar ook correspondentie en campagnemateriaal zijn historisch gezien erg interessant. En denk ook aan contacten met andere politieke partijen en ideeënuitwisselingen die daar plaatsvinden om tot uiteindelijke overeenstemming in de Staten te komen. Dit is bijvoorbeeld interessant voor de vraag: wat vonden wij 10 jaar geleden van de wijziging van een bestemmingsplan? Archieven kunnen dus belangrijk zijn om op terug te grijpen voor je meningsvorming nu.

Van welk archiefstuk of gebeurtenis in de geschiedenis van provincie Utrecht vindt u dat meer mensen op de hoogte zouden moeten zijn?

Ik denk van het feit dat we de archieven van de recreatieschappen hebben binnengekregen in 2018; dat is onderdeel van de ontbinding van Recreatie Midden-Nederland. Toen kwam er veel archiefmateriaal vrij. Eigenlijk wordt er in die archieven nauwelijks onderzoek gedaan, maar het geeft een goed beeld over hoe we dachten over vrije tijd, zelfontplooiing, et cetera. Die recreatieschappen hebben hun wortels in de naoorlogse periode; de arbeider moest ook kunnen recreëren. Een voorbeeld is het openstellen van landerijen en het treffen van voorzieningen voor mensen om te kunnen recreëren. Daar spreekt veel meer een tijdsbeeld uit dan we denken en daar wordt volgens mij te weinig onderzoek naar gedaan. Dat zijn fascinerende archieven.

Wat is uw favoriete plek in de provincie?

Mijn partner Karina en ik hebben een caravan op de grens van Utrecht en Zuid-Holland en daar gaan we in de zomermaanden bijna elk weekend wel naartoe. Het is bij de Meije: een eeuwenoude rivier op de provinciegrens. Het is een historisch interessant gebied, want de Fransen kwamen daar ook naartoe bij de Slag om Woerden in het Rampjaar 1672. Het is ook een interessante plek, omdat de plassen daar liggen en in het veen- en plassengebied zie je heel duidelijk het menselijk ingrijpen. Wij noemen het natuur, maar er is door de mens ingegrepen.

De Meije

Is er iets dat u tegen onze lezers zou willen zeggen?

Als er lezers zijn die oudere stukken van de SGP-afdeling Utrecht hebben die zich afvragen of de stukken in het archief zitten, of die historisch interessant zijn en als zij die aan de SGP willen geven (want is jullie archief), laat die vooral contact opnemen met Het Utrechts Archief. Dan kunnen we kijken of er een leemte in het archief zit. Uit 1987 hebben we bijvoorbeeld ook maar één uitgave van Het Beginsel. Dit geldt ook voor Oud-Statenleden (van welke partij dan ook) die dingen hebben die mogelijk interessant zijn voor geschiedschrijving of onderzoek en die dat graag bewaard zien voor het archief van hun partij.

1. *(Transfixen zijn stukken die eraan bevestigd zijn door latere bisschoppen, waarin ze zeggen dat ze zich er ook aan willen houden.)*
2. *De Stichtse Landbrief in Het Utrechts Archief*

Overzicht komende Staten-encommissievergaderingen

Datum	Commissie	Tijd	Plaats
10 september	Landelijk gebied, Water (Bodem) en Milieu	09.00	Statenzaal
10 september	Bereikbaarheid en Energietransitie	14.00	Statenzaal
17 september	Ruimtelijke ontwikke-ling en Wonen	09.00	Commissiekamer
17 september	Bestuur, Economie en Cultuur & Erfgoed (integraal)	14.00	Statenzaal
17 september	Bestuur, Economie en Cultuur & Erfgoed	19.00	Commissiekamer
1 oktober	Praten met de Staten (inspreekmogelijkheid)	19.30	Commissiekamer
8 oktober	Provinciale Statenvergadering	10.00	Statenzaal

Zie voor meer informatie de website van Provinciale Staten via deze QR-code: https://www.provincialestatenutrecht.nl/statenagenda/

Overzicht jubileumactiviteiten

Een jubileum mag herdacht en gevierd worden en dat geldt zeker ook voor een 100-jarig jubileum. Daarom zijn we bezig met het organiseren van verschillende jubileumactiviteiten die komend najaar plaatsvinden. Hieronder ziet u alvast een overzicht van de activiteiten en de data. Nog niet alle informatie is bekend, dus houd vooral onze sociale mediakanalen in de gaten. Jong en oud van harte welkom!

D.V. 16 september

Tijdrede door ds. A.J. van Wingerden. De locatie is de Dorpskerk in Maartensdijk. Inloop 19.00 uur

D.V. 23 oktober

Familiedag en debatwedstrijd provinciehuis.
De locatie is het Provinciehuis van Utrecht (Archimedeslaan 6, Utrecht).

NTB

Symposium "100 jaar SGP in de democratie van de provincie Utrecht"

Gods leidende Hand

Het feit dat we het 100-jarig jubileum van SGP Utrecht mogen vieren, is reden tot dankbaar-heid. We kunnen Gods Hand zien in de geschiedenis van ons land.

Laten we ons er bewust van zijn dat dit alles voortkomt uit de trouw van God. Psalm 78:2 (berijmd) verwoordt dit mooi:

Verborgenheên, met
diep ontzag te melden,
Die ons voorheen de
vaderen vertelden,
Die wij hun kroost ook
niet verbergen mogen,
Die stellen wij het
nageslacht voor ogen;
Des HEEREN lof uit
's lands historieblaân,
Zijn sterken arm en
grote wonderdaân.

In het diagram moeten woorden worden ingevuld volgens de omschrijvingen. In de gekleurde vakjes komen dan drie woorden te staan. Deze woorden zijn de oplossing van de puzzel.

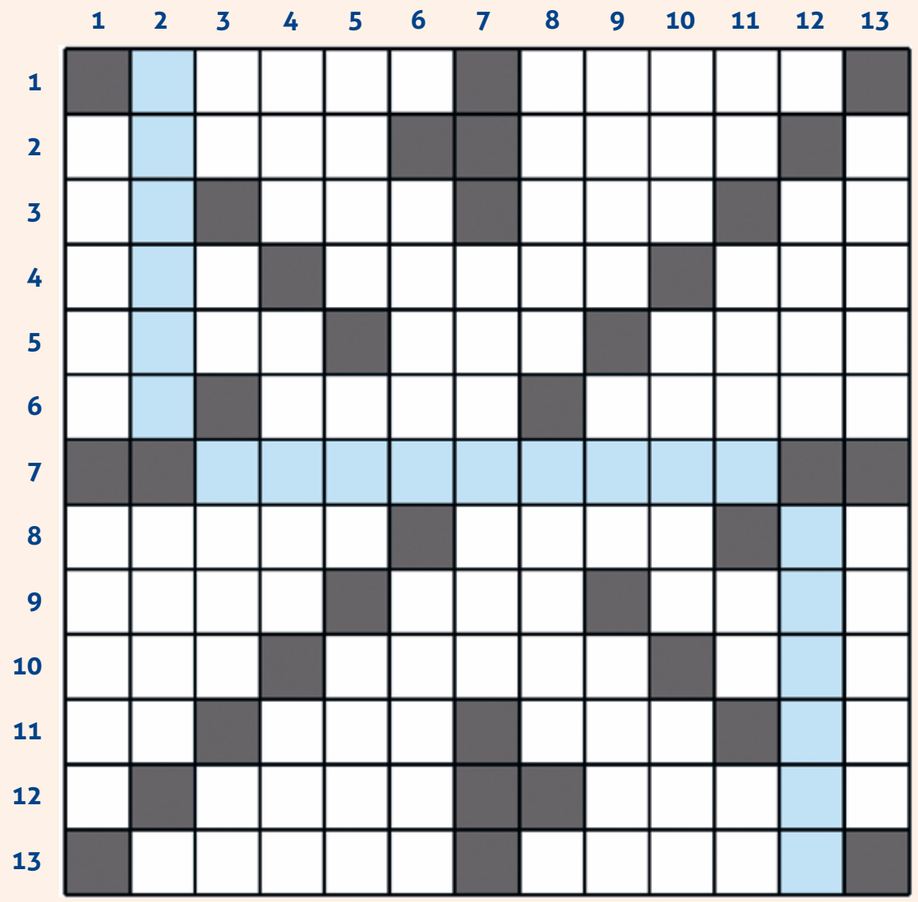

Horizontaal

1. letterkundig werk – graansoort
2. tuinplant – Golfstaatje
3. muzieknoot – Europeaan – tennisterm – aldus
4. meisjesnaam – strijdmacht – heftig
5. deel van een blad – Ierse verzetsgroep – borrel
6 tin (afk.) – stad in Duitsland – kleur
8. verdriet – schrijfmateriaal – scandium (afk.)
9. durfal – Bijbels persoon – vleesgerecht
10. uitroep – winstgevend – schreeuw
11. cesium (afk.) – mannelijk dier - nieuw (afk.) – inhoudsmaat (afk.)
12. vaartuig – Amerikaanse staat
13. slaapplek – loopstok

Verticaal

1. vorstelijk persoon – medische noodsituatie
2. vogel
3. oosterlengte (afk.) – voertuig – Afrikaans land – edelgas (afk.)
4. insecteneter – zee-inham – gebouw in Amsterdam
5. plaats in Zeeland – takje – plaats in Noordoostpolder
6. gelaatskleur – Grieks eiland
7. vorm van koolstof
8. Bijbelse profeet – twist
9. water in Noord-Brabant – mannelijk dier – boerderijdier
10. reservoir – pelsdier – eerbetoon
11. voegwoord – gegeven – zilver (afk.) – reeds
12. vrouwelijk dier
13. uitsparing – muziekinstrument

Oplossing:

VLINCK
BEVEILIGINGSTECHNIEK | TOEGANGSTECHNIEK

Gewoon goede beveiliging

Uw pand en terrein goed beveiligd

ALARM BRAND CAMERA TOEGANG

VLINCK.NL

Renswoude

VLINCK
BEVEILIGINGSTECHNIEK | TOEGANGSTECHNIEK

Hé techneut,
Werken bij Vlinck?

- Monteur Beveiligingstechniek
- Monteur Toegangstechniek
- Monteur Service en Onderhoud

Solliciteer direct

WERKENBIJVLINCK.NL